

Sprawa C-196/20

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Data wpływu:

6 maja 2020 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Landgericht Düsseldorf (Niemcy)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

6 kwietnia 2020 r.

Strona pozwana i wnosząca apelację:

Eurowings GmbH

Strona powodowa i druga strona postępowania apelacyjnego:

Flightright GmbH

[...]

Landgerichts Düsseldorf

Postanowienie

W sporze

Eurowings GmbH, [...] Düsseldorf,

strona pozwana i wnosząca apelację,

[...]

przeciwko

Flightright GmbH, [...] Potsdam,

strona powodowa i druga strona postępowania apelacyjnego,

[...]

Landgericht Düsseldorf (sąd krajowy w Düsseldorfie) – 22 izba cywilna

po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 6 marca 2020 r.

[...]

postanowił:

Postępowanie zostaje zawieszono.

Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej zostają przedłożone, na podstawie art. 267 TFUE, następujące pytania w przedmiocie wykładni prawa Unii: **[Or. 2]**

1. Czy pasażer posiada „potwierdzoną rezerwację” w rozumieniu art. 3 ust. 2 lit. a) rozporządzenia (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylającego rozporządzenie (EWG) nr 295/91 (Dz.U. L 46 z dnia 17 lutego 2004 r., s. 1 i nast.), jeżeli otrzymał od organizatora wycieczek, z którym pozostaje w stosunku umownym, „inny dowód” w rozumieniu art. 2 lit. g) rozporządzenia nr 261/2004, na podstawie którego przyrzeczono mu przewóz określonym lotem, zindywidualizowanym przez miejsce odlotu i przylotu, czas odlotu i przylotu oraz numer lotu, przy czym organizator wycieczek nie dokonał rezerwacji miejsca na ten lot u danego przewoźnika lotniczego i nie otrzymał od tego przewoźnika potwierdzenia takiej rezerwacji?
2. Czy przewoźnika lotniczego należy uznać w stosunku do pasażera za obsługującego przewoźnika lotniczego w rozumieniu art. 2 lit. b) rozporządzenia (WE) nr 261/2004 już wówczas, gdy pasażer ten pozostaje wprawdzie w stosunku umownym z organizatorem wycieczek, który przyrzekł mu przewóz określonym lotem, zindywidualizowanym przez miejsce odlotu i przylotu, czas odlotu i przylotu oraz numer lotu, jednak organizator wycieczek nie zarezerwował miejsca dla tego pasażera, a tym samym nie doszło do nawiązania stosunku umownego z przewoźnikiem lotniczym w odniesieniu do tego lotu?
3. Czy „planowy czas przylotu” w rozumieniu art. 2 lit. h), art. 5 ust. 1 lit. c), art. 7 ust. 1 zdanie drugie i ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 261/2004 dla celów odszkodowania z powodu odwołania lub dużego opóźnienia w przylocie może wynikać z „innego dowodu”, wystawionego pasażerowi przez organizatora wycieczek, czy też w tym zakresie należy oprzeć się na bilecie w rozumieniu art. 2 lit. f) rozporządzenia (WE) nr 261/2004?

Uzasadnienie:

I.

Strona powodowa domaga się od strony pozwanej, na podstawie jej prawa nabytego, zapłaty odszkodowania przewidzianego w art. 7 ust. 1 lit. b) rozporządzenia (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylającego rozporządzenie (EWG) nr 295/91 (zwanego dalej: „rozporządzeniem nr 261/2004”).

W dniu 24 października 2017 r. dwaj klienci powódki (zwani dalej „cedentami”) zarezerwowali w biurze podróży imprezę turystyczną do Majorki (Hiszpania), którą [Or. 3] oferował organizator wycieczek ITS Reisen. Podróż ta obejmowała transport lotniczy do Palma de Mallorca i z powrotem. Klienci powódki otrzymali dokument [...], zwany „Zgłoszenie rezerwacji” wymieniający loty pozwanej, między innymi lot o nr EW 7582 z Hamburga do Palma de Mallorca w dniu 22.05.2018, dla którego wskazano godzinę odlotu o godz. 07: 30 i godzinę przylotu o godz. 10:05 (w każdym przypadku czas lokalny). W rzeczywistości klienci powódki zostali przewiezieni wykonanym przez pozwaną lotem o numerze EW 7582 na odległość 1658 km z Hamburga do Palma de Mallorca, lecz dotarli do miejsca docelowego dopiero o godzinie 21:08.

Klienci powódki przenieśli na nią ewentualne prawa do odszkodowania na podstawie rozporządzenia nr 261/2004. Powódka żąda obecnie od pozwanej zapłaty kwoty 800,00 EUR z tytułu przeniesionego na nią prawa z uzasadnieniem, że lot EW 7582 został odwołany w dniu 22 maja 2018 r. Jej zdaniem cedenci dysponowali potwierdzoną rezerwacją na ten lot, z planowymi godzinami podróży od 7.30 do 10.00.

Pozwana podniosła w pierwszej instancji przed Amtsgericht Düsseldorf (sądem rejonowym w Düsseldorfie), że cedenci dysponowali potwierdzonymi rezerwacjami na lot EW 7582 w dniu 22 maja 2018 r. z planowymi godzinami podróży od 16.20 do 19.05. Miejsca pasażerów zostały u niej zarezerwowane w dniu 17 maj 2018 r. przez „bookingheld” w ramach kontyngentu organizatora. Następnie, w dniu 18 maja 2018 r. „bookingheld” wskazał cedentów jako pasażerów w odniesieniu do zarezerwowanych miejsc. Lot EW 7582 odbył się z opóźnieniem przy przylocie wynoszącym dwie godziny i sześć minut.

Amtsgericht uwzględnił powództwo wskazując, że przedłożone przez powódkę „Zgłoszenie rezerwacji” organizatora wycieczek ITS stanowi potwierdzenie rezerwacji w rozumieniu art. 2 lit. g) w związku z art. 2 lit. f) rozporządzenia nr 261/2004. Dokument ten stanowi bowiem „inny dowód” w rozumieniu art. 2 lit. g) rozporządzenia. Zgodnie z tym przepisem wystarczy, aby rezerwacja została zaakceptowana przez organizatora wycieczek. Z przepisów wynika, że zgodnie z wolą prawodawcy decydujący jest jedynie punkt widzenia pasażera, oraz że wewnętrzne umowy oraz procedury między umownym a wykonującym przewoźnikiem lotniczym nie mają znaczenia. Znajduje to uzasadnienie w tym, że zgodnie z systemem odpowiedzialności rozporządzenia nr 261/2004 obowiązek wypłaty odszkodowania ciąży nie na kontrahencie pasażera, lecz na obsługującym

przewoźniku lotniczym, oraz że prawodawca pragnął zapewnić możliwie wysoki poziom ochrony pasażera oraz skuteczne stosowanie tego rozporządzenia. Również zgodnie z orzecznictwem Bundesgerichtshof (federalnego trybunału sprawiedliwości) potwierdzenie podróży wystarcza jako potwierdzenie rezerwacji [...]. W niniejszej sprawie przedstawione przez powódkę „Zgłoszenie rezerwacji” zawiera oświadczenie, że rezerwacja została zaakceptowana i zarejestrowana przez organizatora wycieczek **[Or. 4]**. Kryterium potwierdzenia rezerwacji w rozumieniu art. 3 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 261/2004 nie ma w tym kontekście odrębnego znaczenia. Ze względów proceduralnych nie ma potrzeby badania argumentów pozwanej. Wreszcie kwestia, czy należy przyjąć, że miało miejsce odwołanie lotu, czy też duże opóźnienie przy przylocie, nie ma znaczenia dla celów rozstrzygnięcia sprawy, ponieważ zgodnie z orzecznictwem Trybunału obydwie sytuacje prowadzą do takich samych skutków prawnych.

II.

Orzeczenie takie może się ostać w ramach kontroli prawnej jedynie wówczas, gdy pozwaną można uznać za obsługującego przewoźnika lotniczego w odniesieniu do lotu EW 7582 z planowym czasem przylotu o godzinie 10:05, a cedenci posiadali potwierdzone rezerwacje na taki lot.

1.

Powódka uważa, że tak właśnie jest; broni ona zaskarżonego orzeczenia.

2.

Pozwana uważa natomiast, że cedenci nie dysponowali potwierdzoną rezerwacją na lot EW 7582 w dniu 22 maja 2018 r. z planowym czasem przylotu o godzinie 10:05. Wprawdzie organizator wycieczek może również potwierdzić rezerwację lotu, jednak jedynie wówczas, gdy został do tego upoważniony przez przewoźnika lotniczego lub sam przeprowadził rezerwację podstawową u tego przewoźnika. Wynika to w sposób konieczny z art. 2 lit. f) rozporządzenia nr 261/2004, ponieważ jedynie wówczas potwierdzenie wydane przez organizatora wycieczek może być podstawą roszczenia o dokonanie przewozu. Powodowie nie wykazali okoliczności, że organizator wycieczek ITS miał prawo potwierdzić względem nich lot z planowanym czasem przylotu o godzinie 10:05, ani, że organizator wycieczek dokonał rezerwacji podstawowej na taki lot u pozwanej. Ponadto pozwana nie może również zostać uznana wobec cedentów za obsługującego przewoźnika lotniczego w odniesieniu do takiego lotu w rozumieniu art. 2 lit. b) rozporządzenia nr 261/2004. W tym bowiem celu konieczne byłoby istnienie stosunku umownego z cedentami. Przepis ten wskazuje również, że bez podjęcia jakiegokolwiek czynności z własnej strony przewoźnik lotniczy nie może zostać obciążony zobowiązaniem na mocy rozporządzenia nr 261/2004. Wreszcie znajduje to również potwierdzenie w art. 3 ust. 5 zdanie drugie rozporządzenia. W zakresie dotyczącym lotu z planowym przylotem o godzinie 10.05 pozwana nie wypełniła żadnych obowiązków w ramach rozporządzenia. **[Or. 5]**

III.

O powodzeniu apelacji powodów decyduje ostatecznie to, czy potwierdzenie rezerwacji wystawione przez organizatora wycieczek, które ze swojej strony nie miało podstawy w rezerwacji u przewoźnika lotniczego pozwanego o zapłatę odszkodowań na podstawie art. 7 ust. 1 rozporządzenia nr 261/2004 (zwanej dalej „rezerwacją podstawową”), można uznać za „potwierdzoną rezerwację” w rozumieniu art. 3 ust. 2 lit. a) tego rozporządzenia, czy w takim przypadku należy uznać, że pozwany przewoźnik lotniczy jest „obsługującym przewoźnikiem lotniczym” w rozumieniu art. 2 lit. b) rozporządzenia nr 261/2004, oraz czy na podstawie takiego potwierdzenia rezerwacji wystawionego przez organizatora wycieczek można określić „planowy czas przylotu” danego lotu.

Pasażerowie mogą powoływać się na prawo do odszkodowania z powodu dużego opóźnienia przylotu w stosunku do obsługującego przewoźnika lotniczego, jeżeli przybędą do ich miejsca docelowego co najmniej trzy godziny po pierwotnie przewidzianej przez przewoźnika lotniczego godzinie przylotu (wyrok Trybunału z dnia 19 listopada 2009 r. – C-402/07, C-432/07, Sturgeon/Condor i in., pkt 69; potwierdzony wyrokiem z dnia 23 października 2012 r. – C-581/10, C-629/10, Nelson/Lufthansa i in.; ponadto wyrokiem z dnia 26 lutego 2013 r. – C-11/11, Air France/Folkerts, pkt 33).

1.

Zastosowanie rozporządzenia nr 261/2004 uzależnione jest zgodnie z jego art. 3 ust. 2 lit. a) przede wszystkim od tego, czy pasażerowie posiadali „potwierdzoną rezerwację na dany lot”. Pojęcie „rezerwacji” zostało zdefiniowane w art. 2 lit. g) rozporządzenia. Według tego przepisu również „inny dowód” niż „bilet” w rozumieniu art. 2 lit. f) rozporządzenia stanowi „rezerwację”, jeżeli potwierdza, że rezerwacja została przyjęta i zarejestrowana przez „organizatora wycieczek”. Zgodnie z orzecznictwem niemieckiego Bundesgerichtshof (federalnego trybunału sprawiedliwości) „potwierdzona rezerwacja” może wynikać również z dowodu w tym względzie wystawionego przez organizatora wycieczek, z którego wynika w sposób wiążący przewidywany przewóz lotniczy w odniesieniu do określonego lotu, zindywidualizowanego zazwyczaj przez numer i godziny lotu [...]. Również zdaniem sądu odsyłającego z zestawienia art. 3 ust. 2 lit. a) oraz ust. 2 lit. g) rozporządzenia wynika, że taki dowód musi być wystarczający, aby zastosować rozporządzenie nr 261/2004. Nie jest w tym celu niezbędne, aby podstawą wystawionego przez organizatora wycieczek dowodu rezerwacji była również „rezerwacja podstawowa” u przewoźnika lotniczego.

2.

Niemniej zdaniem sądu odsyłającego prawo powodów do odszkodowania od pozwanej zależy od tego, czy pozwana zapewniła organizatora wycieczek ITS, że dokona przewozu cedentów lotem EW 7582 [Or. 6] w dniu 22 maja 2018 r. z planowym czasem przylotu o godzinie 10:05, gdyż tylko w takim przypadku

zamierzała ona wykonać lot zindywidualizowany w ten sposób również w imieniu organizatora wycieczek ITS pozostającego w stosunku umownym z powodami [art. 2 lit. b) rozporządzenia nr 261/2004] i dlatego też przysługuje jej legitymacja bierna jako obsługującemu przewoźnikowi lotniczemu w odniesieniu do tego lotu. Taki zamiar przewoźnika lotniczego wymaga jednak koniecznie tego, że organizator wycieczek przekazał mu wcześniej życzenie, aby dokonać przewozu danego pasażera w ramach jednego z lotów oferowanych przez przewoźnika lotniczego zainteresowanemu kręgowi odbiorców. W takiej wiadomości upatrywać należy jednak rezerwacji dokonanej przez organizatora wycieczek. Z tego względu zdaniem sądu odsyłającego zawsze wymagana jest rezerwacja podstawowa wystawiona przez organizatora wycieczek i bez takiej rezerwacji na potrzeby odszkodowania z tytułu odmowy przyjęcia na pokład, odwołania lub dużego opóźnienia nie jest wystarczający „dowód” w rozumieniu art. 2 lit. g) rozporządzenia nr 261/2004 wystawiony przez organizatora wycieczek.

3.

„Pierwotnie przewidziana godzina przylotu” w rozumieniu cytowanego wyżej orzecznictwa Trybunału nie może zdaniem sądu odsyłającego wynikać z dowodu wydanego przez organizatora wycieczek bez uzgodnienia z danym przewoźnikiem lotniczym.

O „planowym czasie przylotu” wspominają również art. 2 lit. h), art. 5 ust. 1 lit. c), art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 zdanie drugie oraz ust. 2 rozporządzenia nr 261/2004. W wyroku w sprawie Air France/Folkerts Trybunał stwierdził, że do celów odszkodowania przewidzianego w art. 7 rozporządzenia nr 261/2004 opóźnienie należy oceniać przez pryzmat planowej godziny przybycia do owego miejsca docelowego; w odniesieniu do pojęcia miejsca docelowego Trybunał odesłał w pkt 34 do definicji zawartej w art. 2 lit. h) rozporządzenia nr 261/2004. Zgodnie z tym przepisem miejscem docelowym jest miejsce lądowania określone na bilecie przedstawionym na stanowisku kontrolnym lub, w przypadku lotów łączonych, miejsce lądowania ostatniego lotu. Tym samym, Trybunał również w tej sprawie odwołał się do określenia miejsca docelowego na bilecie na podstawie art. 2 lit. f), a więc wydanego lub autoryzowanego przez przewoźnika lotniczego lub jego autoryzowanego przedstawiciela uprawnienia w formie dokumentu lub równoważnej formie innej niż papierowa, a zatem fizycznego lub elektronicznego dokumentu inkorporującego prawo pasażera do przewozu. Nie nawiązano przy tym do „innego dowodu” w rozumieniu art. 2 lit. g) rozporządzenia nr 261/2004 („rezerwacja”).

Odnosząc to do określenia planowego czasu przylotu dla celów odszkodowania, dochodzi się do wniosku, że również w tym zakresie decydujące znaczenie ma „bilet” wystawiony danemu pasażerowi, a tym samym odmienna informacja zawarta w „rezerwacji” jest nieistotna. Zatem w niniejszej sprawie „Zgłoszenie rezerwacji” cedentów z dnia 24 stycznia 2018 r. [...] w ogóle nie może być podstawą określenia planowego czasu przylotu [**Or. 7**] i to bez względu na to, czy można je uznać za „potwierdzoną rezerwację” w rozumieniu art. 3 ust. 2 lit. a)

rozporządzenia nr 261/2004. Ponadto nie spełnia ono również wymogów dla „biletu” zgodnie z art. 2 lit. f) tego rozporządzenia, gdyż nie można przyjąć, że za jej pomocą autoryzowany przedstawiciel strony pozwanej wydał „uprawnienie” do przewozu w odniesieniu do wskazanych tam lotów. „Zgłoszenie rezerwacji” pozwala jedynie na uznanie, że za jego pomocą miało dojść do udokumentowania zgłoszenia na imprezę turystyczną organizowaną przez spółkę ITS Reisen. W niniejszej sprawie brakuje dokumentu, który mógłby zostać jednoznacznie uznany za „bilet”.

W każdym razie zdaniem sądu odsyłającego „planowy czas przylotu” nie może wynikać z „innego dowodu”, który został wydany przez organizatora wycieczek nie pozostającego w odniesieniu do danego lotu w żadnym stosunku umownym z przewoźnikiem lotniczym. Jest tak, gdyż rozkład lotów należy do wyłącznej domeny przewoźnika lotniczego. Przewoźnik lotniczy zaplanował określony lot, jeżeli ujął go w swoim planie lotów, a tym samym ustalił w odniesieniu do niego miejsce oraz czas odlotu i przylotu, nadał mu numer lotu i umożliwił jego rezerwację [...]. Jeżeli brak jest rezerwacji miejsca na taki lot, przewoźnik lotniczy może zmienić planowany rozkład lotu lub z niego zrezygnować, co nie prowadzi do powstania po stronie pasażerów prawa do odszkodowania; wynika to z art. 2 lit. l) rozporządzenia. W konsekwencji „inny dowód” w rozumieniu art. 2 lit. g) rozporządzenia nr 261/2004 wydany przez organizatora wycieczek przed taką rezerwacją nie jest wystarczający dla uzasadnienia powstania prawa do odszkodowania. Przemawia to przeciwko możliwości uznania, że taki „inny dowód” jest zawsze wystarczający dla uzasadnienia powstania prawa do odszkodowania, jeżeli dany przewoźnik lotniczy nie wykonuje określonego w nim lotu lub wykonuje go w innych godzinach.

4.

Odmiennego wniosku nie uzasadnia również art. 13 rozporządzenia nr 261/2004, bowiem sąd odsyłający nie może dostrzec, w jaki sposób pozwany przewoźnik lotniczy mógłby zwrócić się z roszczeniem regresowym do organizatora wycieczek, jeżeli nie istnieje między nimi stosunek umowny, lecz przewoźnik lotniczy musi zaspokoić roszczenia odszkodowawcze przewidziane w rozporządzeniu nr 261/2004 i podniesione przeciwko niemu z uwagi na odstępstwo od rozkładu lotu, którego sam w ogóle nie ustanowił. W tym względzie nie może zdaniem sądu odsyłającego prowadzić do odmiennego wniosku postulat zapewnienia wysokiego poziomu ochrony pasażerów (motyw 1 rozporządzenia nr 261/2004). W osobie organizatora wycieczek, z którym pasażer pozostaje w stosunku umownym, pasażer ten ma adresata roszczenia, od **[Or. 8]** którego może dochodzić naprawienia indywidualnej szkody, której doznał na skutek tego, że oparł się na błędnych informacjach co do rozkładu lotu podanych przez takiego organizatora wycieczek.

5.

[...]

IV.

[...]

DOKUMENT ROBOCZY